

§ 22**Slutrapport från utredning av servicehus**

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver:

I mars i år fanns 15 servicehus med ca 490 lägenheter. Hårdare krav i biståndsbedömningar har gjort att färre personer beviljas äldreboende i staden. Åldern på de som erbjuds servicehusplats har blivit hög, vanligen över 85 år, vilket gör att den tid som de äldre bor där ofta blir kort.

Flera av stadens stora servicehus byggdes på 1960–70 talet och de har underkänts av arbetsmiljöverket för fortsatt verksamhet mot vite då de ej svarar mot dagens arbetsmiljökrav. Ombyggnation har i flera fall visat sig bli mycket kostsam vilket lett till att beslut om försäljning eller rivning blivit det enda möjliga. Nu ökar antalet äldre kraftigt och därmed också efterfrågan på äldreboenden.

Efterfrågan på att få bo i servicehus är stor då många äldre framför allt önskar sig mer av social samvaro med andra och attraktiva verksamheter samtidigt som boendet ska kunna erbjuda en fullgod och fullvärdig service. Den demografiska utvecklingen i staden är tydlig, antalet äldre (65+) och i synnerhet de som är över 85 år kommer att öka. Däremot sker inte ökningen likformigt i staden till följd av att nyproduktionen av bostäder varierar mellan olika stadsdelar och därmed inflyttningen av framför allt yngre. Det är viktigt att den pågående planeringen för nya äldreboenden med särskild fokus på nya attraktiva servicehus fortsätter med ökad kraft. Detta speciellt som det tar ca 10 år att få fram ett äldreboende typ servicehus från beslut till färdig lägenhet.

Ärendet

Äldreförvaltningen har genomfört en utredning av servicehusen i staden. Utredningen lämnar bland annat förslag på vilken målgrupp som kan beviljas servicehusboende liksom kriterier vid biståndsbedömningen. Förvaltningen är positiv till förslagen i slutrapporten om servicehus och bedömer att de kommer att leda till ökad likställighet i staden. Att målgruppen för servicehusboende nu tydligt preciseras är välkommet. Att begränsa antalet lägenheter i servicehusen till max 100 är positivt. Ett förtydligande av den gemensamma grundservice som servicehusen minst ska erbjuda är också av godo. Att även servicehusen infogas i det valfrihetssystem som staden i flera år använt för vård och omsorgsboende är positivt. En centralisering av köhanteringen bör leda till en bättre överblick över tomma lägenheter och en snabbare omsättning.

Ärendets beredning

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 19 juni 2017.

Dnr 1.5.1.-243-2017

Förslag till beslut

Ordföranden Mia Päärne m.fl. (S), ledamoten Martin Michel m.fl. (MP) och ledamoten Anki Erdmann (V) lade fram ett gemensamt förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ledamoten Amela de la Cruz (L) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Mia Päärne (S) ställde de olika förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med socialdemokraternas, miljöpartiets och vänsterpartiets gemensamma förslag.

Reservation 1

Vice ordföranden Benjamin Dousa m.fl. (M) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för förvaltningens förslag, att remissen skulle besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation 2

Ledamoten Amela de la Cruz (L) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Att som svar på remissen anföra följande.

Liberalerna anser att servicehus är en värdefull boendeform som rätt använd ger en trygghets- och servicenivå för äldre som gör att de får ett friskare åldrande och kan skjuta upp flytt till ett boende med heldygnsomsorg. Vi ser att det är betydligt fler äldre som vill bo på servicehus än som beviljas plats. Därför vill vi att alla över 85 år som så vill ska få plats på servicehus.

Skulle de kriterier för beviljande av servicehus som utredningen föreslår verkligen gälla fullt ut så skulle sannolikt många av de som idag får avslag på sin ansökan om servicehus få plats. Men tyvärr ser vi att många gamla, ensamma och otrygga stockholmare inte får flytta till ett servicehus eller vård- och omsorgsboende, fast de vill och behöver. Även av den anledningen vill vi se en rätt till servicehus från 85 års ålder.

Vi skulle vilja att begreppet ”ofrivillig ensamhet” definierades närmare. Det är inte ett begrepp som används i dagens riktlinjer. Det måste vara individen som avgör om ensamhet är ofrivillig eller inte: en person som är ensam, som känner sig isolerad och som behöver flytta till ett boende med större gemenskap ska inte få känslan av isolering underkänd för att ensamheten inte är tillräckligt ”ofrivillig”.

Vi vill också starkt framhäva vikten av att begreppet ”behov av hemtjänst för ens omvårdnadsbehov” inte får en alltför snäv tolkning. Vi påminner också om att kriteriet är ”*behov* av hemtjänst”, inte att hemtjänst tidigare har beviljats, och att servicehus måste kunna beviljas sökande som befinner sig i behov av hemtjänst för sina omvårdnadsbehov, även om man inte tidigare kommit i kontakt med hemtjänsten. Kvarboendepincipen får inte innebära att man alltid börjar med att sätta in hemtjänst och avvaktar med boende, även i fall där det redan står klart att den äldre behöver flytta.

Det finns viktiga delar av utredningen som vi välkomnar. Att man nu föreslår införandet av ett valfrihetssystem med gemensam kö är någonting som vi har krävt sedan tidigare. Det är också bra att man förtydligar vad ett servicehus bör innehålla. Vi vill i det avseendet lyfta fram vikten av att aktiviteter och social samvaro erbjuds året om, och i synnerhet i samband med storhelger och på sommaren.

Vi välkomnar även att staden eftersträvar mindre enheter som känns mer som hem och mindre som institutioner. Det får inte tas till intäkt för att minska antalet platser genom att lägga ner stora servicehus utan att skapa nya, mindre enheter.

Servicehusen är värdefulla, i synnerhet eftersom det än så länge saknas fullgoda alternativ. För att intentionerna bakom utredningen ska bli verklighet krävs det politisk vilja att stå upp för äldres möjligheter att kunna få flytta till ett tryggt boende, att kvarboende ska vara en möjlighet men inte ett tvång, och att även servicehusen inkluderas i den stora om- och utbyggnad av Stockholms äldreomsorg som väntar under de kommande årtiondena.